

A vasárnap korallpiros

A műútnak ezen a szakaszán, ami már kívül esik a városon, s ahol örökké kesernyés mozdonyfüstöt lebegtet a szél, esős októberi délutánon kék overállos motoros karambolozott egy piros Feliciával. A közúti közlekedésben szabványos eset: főútvonalra figyelmetlenül rákanyarodó motoros, ijesztő fékcsikorgás, szirénázó mentők, közlekedési rendőrség és bámészködők tömege, mely csodával határos módon tud mindenütt és mindenkor pillanatok alatt összeverődni. A mentők néhány perc múlva elrobogtak, az esőtől fényes betonon két rendőr méricskél, Letámasztott kerékpárok az utat szegélyező kőkorlát mellett, munkáskülsejű emberek, köztük egy pepita zakós, aktatáskás férfi, tudálékosan bizonygatva, hogy a motoros önmaga okozta vesztét. – Haja szála se fog görbülni – mutatott a horpadt elejű Felícia vezetőjére. S a garbópulóveres, nyúlánk fickó, aki mind- eddig elég nyugodtan szemlélte a rendőrök munkáját, hanyag mozdulattal tolt szája szögletébe egy hosszú cigarettát. – Egy kis tüzet – tett közelebb néhány lépést. – Ha szabadna – de a megszólított szerelőruhás férfi félrefordult. – Menjén a fenébe! – Valaki mégis tüzet adott neki. A pepita zakós. – Maga csak ne izguljon – mondta a szerelőruhásnak. – Ha egy motoros feltörüli a betont, még nem biztos, hogy az autós hibás. – És aki jogosítványt ad a kezükbe? – jött közelebb valaki a kerékpárjával. – Talán az is benne van a szabályzatban, hogy le kell söpörni, aki nem autóval jár? – A kerékpáros hangja gúnyos volt: a löveg ítéletét fogalmazta meg, amely most már az aktatáskás férfit is ellenséges pillantásokkal méregette. A rendőrök gyors, begyakorlott mozdulatokkal dolgoztak. Az ügy amúgy sem volt bonyolult, mert a nyomok világosan mutatták, hogy a Feliciás idejében fékezett. Az alhadnagy azért felnyitotta a motorházat is, aztán a gyújtással babrált. A motor tropa volt. – Oda se – mondta valaki az ácsorgók közül. – A papa majd vesz újat. – A tömegnek az a része, amely még látta a vérző motorost, megtorlást várt és felbőszült a vezető kihívó nyugalma láttán. Csak a pepita zakós vigyorodott el diadalmasan, amikor már biztossá vált, hogy nem ugrik a jogosítvány. – Maguk nyírják ki az úton a melósokat! – mondta neki törlesztésképpen a kerékpáros.

És ekkor előlépett egy csontos arcú, esőkabátos férfi. Senki sem tudta, honnan jött oda. – Kérem – mondta emelt, határozott hangon – a balesetet a gépkocsi okozta, erre tanúskodom. Őrizetbe kell venniök a kocsitulajdonosát! – Most lehetett először látni az alhadnagy arcát. Napbarnított, energikus arc volt, kissé miélyn ülő szemekkel. – Ez nem tartozik önre – mondta az esőkabátosnak kurtán. De amaz igazolványokat ráncigált elő és furcsa kis mosolygással, melyről nem lehetett megállapítani: gúny-e, fenyegetés-e, megismételte, hogy szemtanúja volt a balesetnek. Magatartása annyira parancsoló volt, hogy az alhadnagy elvette az igazolványokat. – Kérem – mondta, mielőtt írni kezdett volna – figyelmeztetnem kell. . . Az esőkabátos nyersen a szavába vágott: – Én pedig a kötelességére emlékeztetem önt. Gondatlan veszélyeztetés tényével állnak szemben! – Az embercsoport ott az árok szélén feszülten várta, mi következik erre. Csupán annyit

következett, hogy az alhadnagy szalutált és visszanyújtotta a papírokat. – Idézést fog kapni, ha szükségét látjuk – mondta hivatalos hangon. Az esőkabátos bölintett és lassú, ráérős mozdulatokkal tette el az igazolványait. Később, amikor hosszú, egyenletes léptekkel távozott, sokan utána néztek.



Már az elején tudta, hogy be fog fűteni a piros feliciásnak. Akarta, kívánta, hogy a bíróság előtt összeropkádva lássa, amikor felolvassák az ítéletét. Tudta, hogy el kell következnie annak a percnak. Talán már hetekkel előbb is tudta: attól a naptól, amikor a konyhában megtalálta Ági levelét. A nagy konyhaasztal, zsúfolt rendtelenségével, az örökös elkésetttség nyomaival... – A munkásosztály felszámolja az anarchiát – mondta Áginak, ha az hazatérve mosogatószobában közben találta. A levelet is ott fedezte fel azon a délutánon, rátűzve a kávéfőzőre, mert Ági biztosan tudta, hogy azt keresni fogja. Csakugyan kereste a kávéfőzőt. Először csak azt kereste és később jó volt diadallal gondolni erre. Elismerés Áginak azért a levélért. Abban a helyzetben mást: hosszabbat, sziruposabbat várt volna tőle. Egészen pontosan emlékszik a sorokra. „Gáborral kell élnem és ez az elhatározás most mindennél bizonyosabb bennem. Tudom, most mit fogsz gondolni rólam. De nincs mindenben igazad és erre később magadtól is rájössz.”

– Bodnár úr... – a folyosón. Takácsné lépett eléje a ferde mosolyával. Haláli pontos időzítéssel tudta bemérni az érkezését Takácsné. Azon a bizonyos délutánon is. Amikor feldúltan kirohant a lakásból, ott állt előtte, mintha a földből nőtt volna ki. – A tanárnő – mondta és megérintette a karját. – Amikor segítettem levinni a bőröndjeit, nagyon sirt szegény. – És nézett a ferde mosolyával. Akkor úgy érezte, tíz évet öregedett azzal, hogy nem tenyerelhet a képe középebe. Hát idejutott, hogy a folyosó zugában, a szeméttartó mellett Takácsnéval tárgyalja meg az életét?

Kenéz, az iskolaigazgató. Fotelba ültette és szüntelenül tárogatta a karját, mint a szertár kitömött madarai. Nem, ők nem sejtették. És csak így, egyik napról a másikra? Óregem, Ági volt a legjobb pedagógusom. Mi természetesen a helyzetben... Alig tigyelt rá. A citrametszetű üvegkancsora emlékszik az asztalon, melyben a legkisebb mozdulatra is megremegett a víz. Az élet titka csupán annyi, hogy az ember újra és újra túlélje a saját halálát. Agival ezt egyszer leszogezték. Ági anarchista filozófus, bamulatosan össze szokta keverni önmagában a dolgokat. A hét napjai – mondta. És sorolta a színeket. Hétfő: kékesszürke, kedd: okkersarga, szerda: tengerzöld, csütörtök: égetett sziena, péntek: sötétiila, szombat: azurkek. – És a vasárnap? – A vasárnap? A vasárnap korallpiros – és egy parányit szetnyilt a szája, míg kapkodva végiggombolta a pongyoláját. Jók voltak a vasárnapjaik. Az orak oiaott, súlytalan lebegese, amikor boven jutott idő megőcsajjtásra. – Száznegyynapos hazasok vagyunk – mondta Ági, hazasságuk második evordulóján. Azon az estén valanonnán Gabor is elokerult. Egy ueg narkas whiskyt hozott, Áginak csekor piros rózsát. Januárban rózsát. Gabort az értéle dolgok jellemezték. Az egész lakásban villanyt gyújtott, meg a fürdoszobában is, csak azután töltött a poharakba: igyál művezető úr! S o ivott, Bodnár Miklos művezető úr a hármás főműhelyből, kétezer-háromszáz forintos alappal. Black and White-t, aminek az árát nem futotta volna ki a havi prémiuma, s aminek nem tudta kimondani a nevét. Egyszer egy újításba belelovalta magát. Hónapokon keresztül rajzolt, kalkulált, verekedett. Amikor a legfelső fórumig eljutott, az ügy

előadója egy tejfölös mérnököcske, finom ujjmozdulattal pazar kiállítású angol prospektust pöckölt eléje. – Szokta nézegetni ezeket? – És fordította a műszaki leírást elnéző mosolygással, könnyedén, mint amikor valaki vizet enged a csapon. Angol prospektus, Black and White, az anyjuk úristenit. Neki vagont kellett kiraknia, amikor a levelezőn érettségizett, mert a buliba kopolyúnként egy ezres volt a beszálló. Unokaöccse a Képzőművészetre járt még akkor. Egyszer a szekrényéhez vitte: válasszon öltönyt magának. Akármelyiket. Gábor nevetett és behajtotta az ajtót: „munkásmozgalmi múzeum.” Gábor mindig nevetett. Hibátlan fogssorral, agresszíven. Néha hónapokra eltűnt; Olaszországból, Athénból küldött képeslapokat. S úgy tudott beszélni, hogy lehetetlen volt nem figyelni rá. Ljubljana-i Biennálé, bécsi Collégium Hungaricum. Klee, Arp, Henry Moore. Egyszerűsödött formai megoldások, hidegtű eljárás – dobálódzott a nevekkel, fogalmakkal. S közben egyre késett a sgraffitójával, melyre egyik vidéki nagyvárostól kapott megbízást. – Harmadik lépcső – mondta neki Ági. – Kezdetben alkoss sokat, hogy észrevegyenek. Aztán kevesebbet alkoss, de sokat beszélj róla. És végül semmit se csinálj, csak a terveidről beszélj, Te már a harmadik lépcsőnél tartasz, és itt kezdődik a halhatatlanság. – Bodnár Miklósné, született Antal Ágnes, általános iskolai magyar-történelem szakos tanárnő mondta ezeket, aki valamikor filmrendező szeretett volna lenni. Akkor az egyetlen egyszerű nem nevetett Gábor. Vonallá préselt szájjal sokáig nézett maga elé és csonkig szívta a cigarettáját. Már erősen benne jártak a tavaszban, amikor lesoványodva, borostósan megjelent. Mély karikák voltak a szemei körül. Egy fotel mélyébe fúrta magát és elaludt, mielőtt három mondatot válthattak volna vele. Ági akkor megsajnálta. Erős feketét főzött, forró fürdőt készített neki. Néhány nap múlva a televízió híradójából értesültek, hogy méreteiben is hatalmas kompozíciója képzőművész-berkekben őrjási port vert fel. Nem sokkal később grafikáival keltett feltűnést a Dürer-teremben. Meghökkenítő formai megoldásokkal dolgozott. Igen, Gáborban a tökélyig csiszolt érzék van ahhoz, hogy adott pillanatban mivel vetesse magát észre. Emlékezett még arra a bizonyos régi, kerékpár-históriára. Tulajdonképpen olyan piti, gyerekes dolog az egész. Azon a nyáron a strandról ellopták az első keresetéből vásárolt kerékpárját. Pár nap múlva Gábor találta meg, valamelyik kapualjban. Izzadtan és diadalmasan hozta haza és utána a családban sokáig őt ünnepezték. – Látod, te mafla – mondta az apja. – Hogy újra kerékpározhatsz, köszönd az unokaöcsédnek. – És ő megköszönte. Csak véletlenül jött rá, hogy ügyesen megrendezett trükk volt az egész. Gáborra ma azt mondják: tehetséges ember. Tíz év múlva márka lesz a neve, akár a téliszalómi vagy a tokaji aszu, made in Hungary. Herr Gabor Bodnar, meine Damen und Herren Mister, szenyor, monsieur Gabor Bodnar. Tessék figyelni, hölgyeim és uraim, világgraszoló trükköt mutatok be.

Neki sohasem voltak trükkjei. Mindig pajzs nélkül harcolt, naíval, technikátlanul. – Kartárskám – mondja a főmérnök azzal az elegáns, finom mosolyával. Fehér ingben jön le a műhelybe és sohasem kiabál. A szobájában is hangtalanul működik a légkondicionáló. – Kartárskám – és gépelt, tiszta íveket húz elő, logarlécével suhint a levegőbe, mintha láthatatlan zenekart vezényelne. Reggelenként a szerelőcsarnokban szokta kigondolni, mit mond majd neki: – Megdöglünk a hármásban, ha nem kapjuk meg az új darabolókat. Kartárskám! – De a főmérnök mindig siet. Hogy az istenben siethet az, aki egész nap az asztala mellett ül? Az ember úgy érzi, hogy a logarléc karcsú celluloidlapja kinyúlik az íróasztal

tal mögül és löki, tuszkolja a műhely felé: gyerünk Bodnár, szorít a terv! Hát szorít, az bizonyos. – Meg kell értetni az emberekkel, Bodnár. – S ő megérti. – Pártvezetőségi tag vagy, hallgatnak rád. – A fele se hallgat rá, ezt az irodában is tudják. De azért hozza a tervet. Izzad, alkudozik, kérlel és ordít. Kerülgeti a sanda pillantásokat a gépek előtt. Úgy kell átlépegetni rajtuk, mint a keresztbefejtett acélrudakon. – Kikupáldódtál, a görék malmára hajtod a vizet, Bodnár! – Vagy két hónapja eléje állt a foghíjas Vidács: – Te ezerszázalékos sztahanovista voltál, Bodnár. Rákosival kezeltél a Parlamentben. – Na és, ha kezeltém? – Állj ide a gépem elé és teljesítsd a normámat. Akkor én is lekezelek veled. – Oda állt a gép elé, az egész műhely kárörvendve figyelte. Hét óra alatt leesztorgálta a Vidács egész napi adagját, de reszketett a lába és tüzes körök ugráltak a szeme előtt. Vidács attól a naptól kezdve nem beszélt hozzá. Vidács nem hollja azokat a vitákat, melyek a tervosztályon zajlanak, a többiek se hallják. – Támaszkodj bátrabban a műhely kollektívájára – mondta a személyzetis, aki előtt keserűségében kifakadt. – Eddig talán a kapitalistákra támaszkodtam? – A vezetés tudománya abból áll, hogy mindig megtaláld azt az utat, amely a munkásosztály érdekeit szolgálja. – Munkásosztály! Vezetés tudománya! A személyzetis szeret röppen-tyűzni a nagy szavakkal. – Téged a munkásosztály bizott meg, Bodnár. – Atya-úr isten, hát most is csak ott tartunk, hogy szüntelenül ilyen fogalmakat tisztázzunk önmagunkban? Ha végigmegy a hivatali folyosók labirintusán, tudja, hányas számú ajtó mögött találja a technológiai osztályt, a normásokat, az üzemrendész-t. A munkásosztálynak nincs zománcozott névtáblája. – Szakikám, merre találom a munkásosztályt? – Itt a folyosó végén, balra. – Csakhogy a dolgok nem ilyen egyszerűek. A munkásosztály anyagot cipel, káromkodik, a dögnehéz gépek zajában inkább mozdulatokból, mint szavakból értik meg egymást. A munkásosztály: Vidács, akí úgy érzi, hogy piszkosul ki akart babrálni vele, és Mohácsi, akinek kétszer vonta el a prémiumát. – Fő, hogy maga megkapja, művezető elvtárs! – Igen, megkapja, már amikor megkapja. Mások célprémiumokat, jutalmakat tesznek zsebre, ő soha. – Te mindenből kimaradsz, öregfiú? – kérdezte a fődiszpécser jóindulatúan, amikor az utcán felszedte vadonatúj Opeljére. – Keveset mutatod magad, s ha meg is jelensz, mindegyik főnökkel összerúgod a patkót. – Ötvenhatban jelentéktelen, kezdő mérnököske volt a fődiszpécser. A szó legszorosabb értelmében gallérjánál fogva ráncigálta ki az ellenforradalomból. „Mondd, Varga Zoli, köpjek-e od, vagy nevessek rajtad, hogy olyanokkal haverkodsz össze, akik, ha még élne, apádat keresnék, hogy számonkérjék a negyvenötös párttitkárságát?” Lám, azóta megtanulta a leckét, sőt vissza is kérdez és még csak nem is rosszul. Talán igaza van: az ember vágjon néha kedélyesebb ábrázatot a főnökei előtt, ne keressen a kákán csomót; egy parányi kis kompromisszum nem a világ. Mégis, ahogy ringatózott az új Opel kényelmes ülésén, minduntalan olyasmi akart a szájára tolokodni, hogy szép és hasznos az új gyártási technológia, a Varga Zoli és a főmérnök közös újítása. De tudja fene, neki nem lett volna pófája fölvenni érte az ötvenezer forintot. S hogy ezt ne kelljen megmondania, inkább egy ürüggyel lekéredzkedett a kocsirol.

Na igen, és a kocsí. Ági azt is nagyon akarta. Almazöld személykocsit, mert a márkáról nem sok fogalma volt, csak a színnek érdekelték. – Hát vedd meg magadnak – hagyta rá. – Rakd össze a keresetedet, autózd ki magad. – És te? – Én pedig cserébe megígérem, hogy nem leszek féltékeny, akárkit veszel fel a

kocsidra. – Könnyedén akarta mondani mindezt, de érdesre sikerült a hangja. Ági megértette. Odakönyökölt melléje, egy pillanatra megérezte hajának esőszagát. Csak ennyit mondott: – Te javíthatatlan proletár. – Ági hajának esőszaga van. De olyan, mint a tiszta esőé, a tavaszi esőé, ami izgalmas és jókedvre hangol. Legelőször is ezt érzékelte rajta, ezt az esőszagot. A könyvtárban ismerkedtek össze. Ő a szakirodalmat kereste, Ági Hemingway-t. Olyan gyerekes örömmel vetette rá magát egy Hemingway-kötetre, hogy neki el kellett mosolyodnia. – A Papa – mondta, rápillantva a könyvre. Ennyiből állt a megismerkedésük. Később sem beszélgettek sokat, fogalma se volt az udvarlásról. Vagy három hét múlva az iskola előtt várta meg a lányt: „Én magát elvenném feleséául.” Ági erre átvette a füzetesomót jobb kezéből a balba és belékarolt. – Jó, kedves – mondta vidáman –, akkor én magához megyek. – Huszonöt esztendő volt akkor, Bodnár közel a harmincnégyhez. – Nem értem rá házasodni eddig – magarázta később. Áginnak imponált a szűkszávúsága. Határozott mozdulataiból, mely összegegyült valami sajtóságos darabossággal, nagy erőt sejtett meg, és ez biztonsággal töltötte el. Akár a szobrászt, aki rápillant súlyos kötömbiére, mielőtt vésni kezdené. Romantikát talált abban, hogy a maga ízlésére alakítsa ezt a szálkás modorú kötömböt. Színházba, tárlatokra cipelte, etette, meakötötte helyette a nyakkendőjét. Könyvekről, filmekről vitatkoztak, s a szócsatákat igyekezett mindig úgy hevíteni, hogy végül kicsikarja Bodnárból a legotrombább durvaságokat, mert ez izgalommal, perverz gyönyörűséggel töltötte el. A férfi félelmetessé vált, amikor kifocvott utolsó érvéből s már csak ösztöneivel védte az igazát, verejtékezve, kóromkodva, asztalt verve. Ilyenkor gyönyörködve nézte. Azokban a percekben tudott maradéktalanul az övé lenni. Így éltek. Szerették egymást, mert egyikük sem szerette a nyugalmat. És ez a házasság tele volt feszültséggel, a ki-kitörő energiák és indulatok villódzásaival. De Ági hamarosan ráébredt, hogy a kötömb nem faragható. Szikrózott, ellenállt, a véső lecsúszott róla. Olyasfajta játék alakult ki köztük mint amikor szelídített oroszlánncal incselkedik az ember. Néha ez a játék kegyetlen volt. Az oroszlán olykor hónapokig túrta, hogy cirógassák, szalagot kössenek a sörényébe. Aztán feltápáskodott és egyetlen csapással szétzúzta a rácsokat. Bodnárt minden logikátlanság dühítette. Mindenben az egyszerűt szerette, a könnyen érthetőt. A bonyolult helyzetek zavarba hozták, ilyenkor homlokát ráncolta, agyába vér tolt. Ági csapongó fantáziáját, szertelen temperamentumát lehetetlen volt féken tartani. A legváratlanabb pillanatokban képtelen dolgok jutottak eszébe, fantasztikus elméleteket gyártott, felrúgott minden egyensúlyt. Egy éjszaka arra ébredt, hogy az ágyában ül és rázza a zokogás. – Űss meg – fúldokolta. A pizsamáját rángatta, hajába markolt, úgy könyörgött, hogy Űsse meg őt. – Álomban megcsaltalak, hát nem érted, hogy meg kell ütnöd? – Megdermedve nézte, ahogy az ágyon vonaglik, hisztérikusán kiabál. Csak erőszakkal tudta visszafektetni, vizet itatott vele. Percek múlva, amikor eloltotta a villanyt, Ági egészen közönyös és hideg hangon ezt mondta: – Én téged valamikor meg foglak csalni. A legundorítóbb módon. Ezt jól jegyezd meg. A borzasztó az egészben az, hogy nem lesz eröm bevallani és akkor örökre megutálom magam. – Ezek a mondatok bármennyire is igyekezett nem komolyan venni, sokáig benne maradtak. Ismerte annyira Ági szeszé'yeit, hogy lehetségesnek tartsa: egyszer csakugyan megcsalja. De Gáborral? Soha egyetlen pillanatig sem gondolt erre. Biztosra vette, hogy Ági se gondolhatta még akkor. Ági és Gábor! Tíz percig nem állták meg, hogy ne torzsalkodjanak. Ha Gábor megjelent, ez szómára fegyverszüne-

tet jelentett, amikor el lehetett nyújtózni és csendes kárörömmel figyelni a kettejük vitáját. Ritkán szólt közbe, a témák egyébként se érdekelték. Sokszor nem is értette meg a csatározások magvát, de a tudat, hogy Ági legyőzötten rendszerint visszamenekül hozzá, jól esett neki. Abban a közvetlen pózban, ami Ági és Gábor kutya-macska barátságát jellemezte, még utólag sem lelt olyan mondatra, mozdulatra, ami veszélyt jelzett volna, ami – mindkettőjüket ismerve – ne lett volna természetes és magától értetődő. Gábor néha még legintimebb szerelmi ügyeit is pimasz tárgyilagossággal vitatta meg Ágival, hozzátéve: csupán egy dolgot talál perverznek az életben: hogy a modelljeivel szeretkeznek.

Azon a tavaszon, két hónappal később, hogy a nevezetes sgraffitó elkészült, világoskék Renault állt meg a ház előtt. Gábor szállt ki belőle szürke jersey nadrágban, frissen és ruganyosan, mintha kicserélték volna. – Világszabadság – dobta asztra a slusszkulcsot. – A maestro – jött át a másik szobából Ági. – Gratulálok a kocsidhoz és a sikeredhez. A művedhez nem, ne bízd el magad. – Miért, milyenek találsz? – Skizofrénia – vonta meg a vállát Ági, s mindhárman nevettek rajta. Vidám délután volt, azon a napon valahogy minden sikerült. Lehet, hogy Gábor szokatlanul szerény viselkedése tette. Amint megkóstolta az igazi siker ízét, elfelejtett hivalkodni a sikerrel. Inkább aggodalmassá vált, amikor a jövőt illető terveiről beszélt. – Nagy dolgokat fog csinálni – szögezte le Ági. Talán erre az egyetlen mondatára kellett volna akkor felfigyelnie. Gáborról aztán nagyon sokáig nem hallottak. Nyakig merült a munkába, még szokásos, kuszán írott képeslapjai is elmaradtak. Ez év nyarán – valami üzemi elfoglaltsága miatt egy este későn ért haza – Ági közölte, hogy Gábor átutazóban, itt járt. – És? – kérdezte szórakozottan. – Semmi. Beköszönt és elment. Tele van világfájdalommal. – Luxuskocsi, Derkovits-ösztöndíj és világfájdalom – erre gondolt Bodnár, míg a konyhai lefolyó fölött paskolta a vizet. – Hát mit gondolnak ezek? Allna nyolc órát negyvenfokos hőségben, kapkodná a forró vasakat nyolcforintos órahérért. Akkor majd mehetne anyja kínjába a világfájdalmaival. – Nem beszéltek Gáborról többet. Aztán három hónappal később a kávéfőzőre tűzve a levél. Gábor kocsival jött le Ágiért – ezt is megtudta. Almazöld személykocsi helyett világoskék. Az egészben ezt találta legizléstelenebbnek. Jó lett volna Ágiból annyit megtartani, hogy legalább egyetlen primitív kis elvéhez hű maradt. Másnapról kezdve reggelenként félórával előbb jelent meg a gyárban. Ott volt a kettes főkapunál és nem engedte blokkolni az egy-két perccel később érkezőket. – Nem tűrök fegyelmezetlenséget! – mondta szárazon a reggeli szünetben. Az emberek ettek, másfelé néztek. A termelési értekezleten a beszámolójához senki se szólt hozzá. – Az elvtársak portáján nagyon jól mehetnek a dolgok – ezzel a megjegyzésével oszlatta fel a gyűlést. Egészen apró ügyek miatt kikelt magából, és ordítózni kezdett. Az öreg Huszák megsérült, bekötözött kézzel jött az irodájába. – Vigyázzhatna magára a vén fejével! – Az volt az egészszől a megdöbbentő, hogy mindez maga se akarta így. De a problémák is csőstől jöttek. Sorozatban döglöttek be a gépek, a revízió az anyagutalványozásnál apróbb visszaéléseket derített fel. A főmérnök reggeli eligazítás során tájékoztatta a művezetőket. „Senkit se akarunk önértetében megbántani, de ez mindannyiunk ügye. Nem hiszem, hogy bárki is megsértődne, ha a portán megnézik a táskáját.” Undorító munka volt, a pártbizottság később le is állította az egészet. Maga sem értette, hogy a délutáni vizsgálatnál, amikor az egész délelőtti harmad ott tolongott a kijáratnál, miért éppen a foghíjas esztergályost szúrta ki magának. Talán észrevette, hogy a többiek

táskája laposabb, talán a tekintete miatt? – Nyisd ki a táskádat, Vidács. – Kéred vagy parancsolod? – az esztergályos hangja kihívó volt, lehet, hogy csak ő érezte olyannak. Erőfeszítésébe került, de nyugodt maradt. – Látni akarom, hogy mit viszel ki a kapun. – Akkor, ott a főkapu előtt, az egész munkásság szemelátórára vágta hozzá a kenyerét Vidács. – Ezt – ordította – A falnivalót! Hogy elérhessem az ezer százalékot! Hogy felkapaszkodhassak a melósok feje fölé! – Nem tudta megütni Vidácsot, nem is lett volna ereje hozzá. A kapu felé igyekvők félresodorták. Ettől kezdve sok mindenen egészen furcsán mosolyogni kezdett. Akkor is mosolygott, amikor felment az igazgatósági épületbe. A tervosztályvezető a kis tanácssterembe vitte. Nagy sürgölődés volt már ott: a műszaki értekezlet Károlynappal esett egybe. Az igazgatót köszöntötték. – Kartárskám – a főmérnök közéletében szorítottak neki helyet – késtél: mi újság a hármásban? – Ezen is mosolygott. – Semmi különös. – Konyakot tettek eléje, ivott, koccintott az igazgatóval. Más művezetők is koccintottak, a mérnökök is koccintottak ott a hosszú tanácskozásszal két oldalán. A jól olajozott, síma mozdulatok ezt mondták: nincs semmi különös. Hohó, kartárskók, hát ilyen könnyű problémamentes embernek lenni? Valójában van-e valami különös, ami miatt ő teleordította a világot? Hogy a felesége elkurvult, hogy az egész műhely utálja, ettől még állhat és erősödhet a proletárhatalom. Ki ellen verekszik ő, hol vannak az ellenfelei? Lám, itt a bártságos teremben egyetértés uralkodik, ezek mind kartárskák, akik félmondatokból, szemvillanásokból értik egymást. – No de kérek, engedd meg... – csak így, elegánsan, két konyak között. Akár az agyafúrt sakkozók, tíz lépéssel előre látnak; mire ő kinyitja a száját, már tudják, mit akar mondani, pillantást váltanak a feje fölött, megveregetik a vállát. – Bodnár, Bodnár – mondta neki egy alkalommal az igazgató. – Ilyen harcosok nélkül, mint te vagy, se tizenkilencben, se ötvenhatban nem győzhetett volna a munkáshatalom. Csak az a hibád, hogy a géppuska, amit ötvenhatban cipeltél, hozzád nőtt, nem tudod letenni a válladról. A harcban nemcsak lőni kell. – Mindjárt ezt is hozzátehetted volna: hogy a modorod ellenére megtűrünk, a múltadnak köszönd. Dehát sokan vannak itt és tízezerrel másutt, akik nem az íróasztal mellett kezdték. Ott van Csatári. Sarlós a hatosból. Kinn áll a kocsijuk az épület előtt, majd értekezlet után beülnek, mert vigyázni kell arra az enyhén domborodó kis pocakra, búcsú a vezérkartól; szervusz, kérlek tisztelettel. Kérlek szépen, főmérnök úr, kérlek szépen, igazgató elvtárs. Kérlek szépen, szakikám. Te Üristen, aki odafent trónolsz, kérlek tisztelettel! Mosolygott, és amikor töltöttek a poharába, felhajtotta. A főmérnök beszámolója rövid volt, precíz és katonás. Mint egy mikroszkópiai keresztmetszet, mint egy röntgenlelet. Tárnyilagos és megfellebbezhetetlen. Tulajdonképpen csak udvariasságból kellett vitázni felette. Szakember a javából, érti a dolgát. S aki itt van, mind érti a dolgot Vidács is ezrednyi pontossággal esztergál, s mialatt kés alá fogja a munkadarabot, a szájával csücsörít. Bodoki, amikor reggelenként behozza a létszámjelentést, elégedetten szusszantja: no, kérem szépen. A kis vézna, hajdani vaskereskedő. Elégedett, mert passzolnak a számok. Hát akkor ő miért nem elégedett? Értekezlet után az autósok őt is hazaszállították. Rend volt otthon, tisztaság, tűz égett a kályhában. Takácsné a ferde mosolyával. – Bodnár úr, főzzek egy kávét? – Főzön Takácsné. A munkásosztály megbizta magát. A konyhában megtalálja a kávéfőzőt, egy kis cédula is volt rajta azt, ne keresse, különben is előbb olvasta, mint én. A halál eljött a szegény emberért, hallotta-e már ezt a

mesét? De a szegény ember huncut volt, azt mondta, nem ér rá, csak holnap. Holnap, írta az ajtóra a halál. Azon túl, ha eljött, a szegény ember mindig az írást mutatta az ajtón. Az élet egyszerű dolog, Takácsné. Valami úton-módon élje túl az ember a saját halálát. Lám csak, a szobában rend van, a hamutartó is a helyén. Hát akkor hol itt a hiba? – Hány cukorral kéri, Bodnár úr? – Százal. – A Bodnár úr jó helyről jött, látom én a szemén. – Furának tűnt, hogy másnap a személyzeti főnök is a szeme miatt volt fennakadva. – Téged a legutóbbi hetek megviseltek, Bodnár. Pihend ki magad, fáradtnak látszol. – A napok azért csak teltek. Jóformán semmi sem változott: reggeli felkelés, Bokodi bácsi a papírjaival, szerelőcsarnok, eligazítás a főnökségen. – Mi újság, Bodnár? – Semmi különös. Minden a helyén. – Az autóbuszberlet is helyén volt az esőköpenye zsebében, a lépcsőház előtt lábtörés, rend a lakásban, a kályhában tűz. – Főzöm a kávéját, Bodnár úr. No lám, máskor üres lakásra jött, legtöbbször maga főzte. – Nem jött a rendőrségtől egy idézés, Takácsné? Nekem el ne sinkofálja majd azt a papírt, mert fontos ügyben tanúskodom. – Ha úgy alaposabban szemügyre veszi, nem is eldöbni való asszony ez a Takácsné, leszámítva a ferde mosolyát. Egyszer ágyba fogja fektetni és megkéri, hogy ne mosolyogjon. Marhaság, miért ne mosolyogna? Attól fosztaná meg, ami legbölcsebb dolog a világon? – Takácsné, tudja, hogy a maga hajának esőszaga van? – Jaj, ne tessék már folyton viccelni velem, nem mostam én esővízben haját. – Másnap, harmadnapra is várta, hogy beidézzék a feliciás fickó ügyében. Ahá, úgy látszik, valami felső kartársakák próbálgatják elsimitgatni a dolgot. A kocsit azóta már kikalapálták, a motorosnak narancsot visznek a kórházba. Te meg autózgass, fiacskám. Üssetek el mindenkít, huligánkodjatok né nyelven szóló jogositvánnyal, Derkovits-ösztöndíjjal, szabadjegy a szocializmusba! No de uraim, Bodnár Miklós művezető a hármás főműhelyből szót kér és vádat emel a gyalogosok nevében. Kérjük az igen tisztelt bíróság példás ítéletét!

Keddi nap volt, amikor bement a főkapitányságra. A sötét ajtó sokaságában egy szikarc, szemüveges századoshoz igazították. Leült ott a rendőrtiszttel szemközt és elmondta, hogy tanúkihallgatásra jött **abban a bizonyos gázolási ügyben**; dátum, kocsirendszám mind rendben sorakozott az emlékezetében és elnézést kért, hogy így hívás nélkül. . . De ugye, az a papír valahol el is kallódhatott és ő nem szeretné. . . A százados számára valahonnan ismerősnek tűnt a neve. Türelmét kérte, és csak hosszabb idő múlva tért vissza egy vékonyka dossziéval. – Hát kérem szépen – hajtotta szét a papírokat – ezt az ügyet lezártuk. Az ön kihallgatása nem vált szükségessé. Az n-i közlekedési járór helyszíni szemléje pontos fényt derített. . . Igen, a motoros vétett a közlekedési rendszabályok ellen, köszönjük a fáradozását, de. . . És nézte a szemközt ülő esőkabátos férfit; lám jó a kapcsolat a polgári lakossággal, a megyei újság éppen erről kér tőle cikket. Egy három flekkes cikket. Mi a fene az, hogy flekk? És mit akar még az esőkabátos, miért mosolyog olyan furcsán? – Tehát az ügy lezárult – szólalt meg végre Bodnár. Pofonegyszerű dolog, ezek itt rajzolnak egy paragrafust, kész. És az áldozat? Uraim, hohó, mi lesz végül is az áldozatokkal? Mit kapnak kárpótlásul, a jegyzőkönyv másolati példányát? „Hé maga, mit fetreng ott a sáros pofájával? Elütötték? No és, azért ne óbégasson, majd kap egy jegyzőkönyvet!” Amikor felállt, érezte az agyában a vérhullámot, amitől mindig megszedült, amitől ordítani kellett. – Csakhogy én köpök a maguk irkafirkáira, elvtársakám! Lehányom va-

lamennyi jegyzőkönyvüket, az iktatószámaikkal együtt! – az íróasztal szélébe fogódzott, úgy acsarkodta a meglepett százados felé: – Én az áldozat vagyok, engem nem fizetnek ki papírdarabokkal! A rendőrtiszt nem értette. Miféle áldozat, milyen ügyről van itt szó? – Kit gázoltak el tulajdonképpen, kérem? – Engem – ütötte a mellét Bodnár. – Engem, a kutyaúristenit! Nem látszik rajtam? Azt meghiszem! Mert engem egy egészen finom és elegáns autócska taposott meg, elvtárskám, de magának azt is látni kéne, a paragrafusokkal a hóna alatt! – A százados rágyújtott, hogy ideje legyen a gondolkozásra. Részeg ez az alak, vagy hibbant? Nem érezni a szesz szagát rajta. – Tehát a piros Felicia – fújta ki a füstöt. Nem piros – ingatta a fejét Bodnár –, világoskék. Maga meg tudja különböztetni a világoskéket az almazöldtől? A rendőrtiszt most már felállt. – Melyik napon történt, amiről ön beszél? – Bodnár újra normális hangnemre váltott. – Szerdán. Mondjam a színét is? A szerda tengerzöld. Fogadjunk, elvtárskám, hogy maga ezt se tudta! Mielőtt hülyének néz, azt is megmondom, hogy ma pedig kedd van. Egészen kicsi, jelentéktelen okkersárga kedd, mint annak a dossziének a fedele. Kis keddecske. Egyszer a szegény emberért eljött a halál... De különben hagyjuk ezt. Képes jegyzőkönyvet felvenni róla. – A százados gyors léptekkel ment az ajtóhoz, kinyitotta. – A leghatározottabban felszólítom, hogy azonnal hagyja el a szobát! Ellenkező esetben...

Mire a lépcsőkön leért, az a sejtelmes kis mosoly újra ott volt a szája szögletében. A szegény ember alaposan kibabrált a halállal, ezt majd otthon Takácsnének elmeséli.

Vagy már egyszer el is mesélte?



Seres János: Halászok